

Eurotõlge sünnib koostöös

Kaupo Susi

Euroopa Liidu Nõukogu eesti keele osakonna kvaliteedikontrollija

Üks levinud eksiarvamus, millega ma eurotekstide tõlkimisest rääkides olen kokku puutunud, on see, et ELi õigusaktide tõlked sünnivad Brüsselis filoloogide nobeda klaviatuuriklõbina saatel ja et igal õigusaktil on oma tõlkija, kes selle eest vastutab ja kelle suunas saab leitud vigade korral süüdistavalt näppu viibutada. Tõde on muidugi keerulisem. Tõlkijaid on filoloogidest insenerideni, enamik neist töötab hoopis Luxembourgis ja ühte õigusakti võivad aastatepikkuse menetluse käigus tõlkida kümned tõlkijad ELi eri institutsioonides ja riikides. ELi õigusakti tõlge sünnib paljude osalejate, ja mitte üksnes tõlkijate, koostöös ning õigusakti tõlkekvaliteet ei sõltu niivõrd ühest tõlkijast kui tõlkimisel tehtud koostööst. Sellest, kuidas see koostöö on korraldatud eesti keelekogukonnas ja mida oleks meil õppida oma läti ja leedu kolleegidelt, kavatsengi kirjutada.¹

Alustuseks ja meeldetuletuseks natuke taustainfot. Eesti keele tõlkeosakond on paljudel ELi asutustel, kuid seadusandliku menetluse dokumente² tõlgivad vaid kolm ELi institutsiooni: Euroopa Komisjon, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlament.³ Kuna enamik olulisemaid ELi õigusakte (direktiivid, määrused, otsused) võetakse vastu seadusandliku menetlusega, siis keskendun eelkõige seadusandliku menetluse raames tehtavale koostööle ning laiemat koostööd ja sellest tulenevaid võimalusi vaid mainin.

Ühe tüüpilise ELi õigusakti, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse tõlkimine näeb lihtsustatud kujul välja järgmiselt. Komisjonis koostatakse inglise keeles määruse ettepanek, mis tõlgitakse kõikidesse ELi ametlikes keeltesse. Eesti keelde tõlgitakse see Luxembourgis asuva komisjoni eesti keele osakonnas ning tõlkimises osalevad tõlkeassistendid, tõlkijad, toimetajad ja vajaduse korral ka terminoloogid. Seejärel saadab komisjon määruse ettepaneku koos kõikide tõlkeversioonidega nõukogule ja parlamendile. Nõukogu ja parlament lepivad omavahel kokku, kes õigusakti eest vastutab, ning seejärel hakatakse eelnõu arutama. Nõukogus arutatakse seda töörühmade ja alaliste esindajate komitee⁴ koosolekul, ning kui vaja, siis ka nõukogu istungil. Menetluse käigus koostatakse määruse eelnõust mitu versiooni, millest osa tõlgitakse kõikidesse keeltesse. Nõukogus tõlgitakse eelnõu eesti keelde Brüsselis, kus tõlkijad võtavad aluseks komisjonist saadud teksti ja lisavad sinna koosolekul tehtud muudatused. Iga versiooni tõlkimisel osalevad tõlkeassistendid, tõlkijad ja toimetajad. Kui määruse eest vastutab nõukogu, siis peab nõukogu tõlkija kogu teksti ka vähemalt ühe korra toimetama. Samal ajal arutatakse eelnõu ka parlamendikomisjonides, mille raportöörid koostavad oma muudatusettepanekute teksti. Ka parlamendis tõlgitakse muudatused kõikidesse keeltesse ja eesti keelde tehakse tõlge parlamendi eesti keele osakonnas Luxembourgis. Seejärel viimistlevad määrust nõukogu või

¹ Kõik artiklis avaldatud seisukohad on autori omad ega väljenda mingil moel Euroopa Liidu Nõukogu ega teiste ELi institutsioonide seisukohti.

² Seadusandliku menetlusega vastu võetavad õigusaktid on määrused, direktiivid ja otsused, mille ettepaneku teeb komisjon ning mille parlament ja nõukogu võtavad vastu kas ühiselt (seadusandlik tavamenetlus) või eraldi teise osalusel (seadusandlik erimenetlus).

³ Edaspidi vastavalt komisjon, nõukogu ja parlament.

⁴ Alaliste esindajate komitee – liikmesriikide valitsuste alalistest esindajatest koosnev komitee, mis vastutab nõukogu töö ettevalmistamise ja nõukogu antud ülesannete täitmise eest.

parlamendi õiguskeele eksperdid⁵ ning see võetakse vastu. Oluline on mainida, et õiguskeele eksperdid ei kuulu organisatoorselt keeleosakonna juurde, vaid asuvad eraldi üksuses. Nõukogu tõlkijad töötavad tõlketalitusel, õiguskeele eksperdid aga õigusloome kvaliteedi direktoraadis. Parlamendi tõlkijad ja õiguskeele eksperdid asuvad aga koguni eri riikides: tõlkijad Luksemburgis ja õiguskeele eksperdid Belgias. Seetõttu on tähtis tagada info kahepoolne liikumine tõlkijate ja õiguskeele ekspertide vahel. Sellest nähtub, et ühe määruse vastuvõtmiseni vaatavad selle läbi väga tagasihoidlikul hinnangul kümnekond tõlkijat ja õiguskeele eksperti, tavaliselt on neid silmapaare isegi rohkem.

Koostöö tähtsust tõlkimisel on võimatu üle hinnata. Sõltub ju tõlkija ja teksti autori koostööst alusteksti õige tõlgendus, tõlkija ja toimetaja koostööst keeleliselt, terminoloogiliselt ja sisuliselt kvaliteetne tõlge, tõlkija ja tõlkeassistendi koostööst tõlke tehniline kvaliteet, eri institutsioonide tõlkijate omavahelisest koostööst ühtne terminikasutus ja infovahetus, tõlkijate ja õiguskeele ekspertide koostööst aga juriidiliselt korrektne tõlge. Seda loetelu on võimalik jätkata veel terminoloogide, kvaliteedikontrollijate ja keeleosakonna juhatajate koostööga, kuid eelkõige ja eraldi tuleks esile tõsta ELi tõlkijate ja Eesti ametnike ning ekspertide omavahelist koostööd, millest sageli juttu ei tehta ning mis ei ole ka nii iseenesestmõistetav.

ELi tõlkijate ja Eesti alalise esinduse⁶ ametnike omavaheline koostöö algas esimeste õiguskeele ekspertide ja tõlkijate saabumisega Brüsselisse 2003. aasta sügisel ning see on olnud pidevas muutumises. Kui õiguskeele ekspertide koostöö Eesti ametnikega on formaalse tööprotsessi osa⁷, siis ELi tõlkijate ja Eesti ametnike omavaheline koostöö on sündinud tasapisi katseeksituse meetodil ja teinud läbi suure arengu.

Loodetavasti ei tee ma kellelegi liiga, kui väidan, et ELi tõlkijate ja Eesti ametnike koostöö sai alguse nõukogu tõlkijate ja Eesti ametnike koostööst ja seda ajendasid nii mõlemapoolne praktiline vajadus kui ka soodsad kokkulangevad asjaolud. Peamine põhjus oli ilmselt ühine eesmärk. Nii ELi tõlkijad kui ka Eesti ametnikud on huvitatud võimalikult kvaliteetsest tõlkest. Tõlkija tahab leida oma terminiprobleemile korrektse eestikeelse lahenduse või saada aru keerulisest tehnilisest kontseptsioonist, Eesti esinduse jaoks on õigusakti kvaliteetne tõlge oluline eelkõige õigusakti rakendamise seisukohast. Üsna ruttu avastatigi kasulik sümbioos – töörühma või alaliste esindajate komitee koosolekul osalevad Eesti ametnikud või nende ekspertidest kolleegid oskavad aidata tõlkijaid ning vastutasuks saavad tõlke, millega ollakse Eestis rahul. Lisaks vastastikusele motiveeritusele hõlbustas koostööd ka füüsiline lähedus. Asutakse lähestikku Brüsselis ning sellest tulenevalt puututakse paratamatult tihedamini kokku ka väljaspool tööd: lapsed käivad sageli samades lasteaedades ja koolides, külastatakse samu kultuuriüritusi ning suheldakse omavahel keelekogukonna tasandil.

Tasapisi hakkasid Eesti esindusega koostööd tegema ka komisjoni tõlkijad ning praeguseks on Eesti esinduse koostöö komisjoniga vähemalt sama tihe kui nõukoguga. Sellel on väga pragmaatiline põhjus. Kuna õigusakti eelnõu tõlgitakse kõigepealt komisjonis (vt eespool määruse eelnõu tõlkimise kirjeldust) ja terminite muutmine edaspidi võib olla keeruline või veaohlik, siis on tähtis, et õigeid termineid kasutaksid juba komisjoni tõlkijad ja et nad võtaksid

⁵ Õiguskeele eksperdid ehk juristid-lingvistid.

⁶ Eesti Vabariigi alaline esindus Euroopa Liidu juures, <http://www.eu.estemb.be>

⁷ Enne õigusakti vastuvõtmist toimuvad ametlikud nõukogu ja parlamendi õiguskeele ekspertide ning Eesti ametnike kohtumised, kus arutatakse õigusakti keelelisi ja juriidilisi küsimusi.

vajaduse korral ühendust Eesti esinduse või ekspertidega. Seda komisjoni tõlkijad aktiivselt teevadki.

Kuna Lissaboni lepingu jõustumise järel on parlamendi roll seadusandliku tavamenetluse õigusaktide vastuvõtmisel natuke teisenenud ning lisaks parlamendi muudatusettepanekute tõlkimisele peavad parlamendi tõlkijad nüüdsest osa õigusaktide puhul toimetama ka kogu teksti ja vastutavad õigusakti lõpliku kvaliteedi eest, on viimasel ajal suurenenud ja suurenevas ka parlamendi tõlkijate koostöö Eesti esinduse ametnikega ja ekspertidega.

ELi institutsioonide tõlkijate ja Eesti esinduse koostööd mõjutab palju tegureid. Tõlkijate poolt võib välja tuua näiteks lühikesed tõlketähtajad ning teatava ettevaatlikkuse esinduse pakutavate lahenduste vastu. Nimelt peavad ELi institutsioonides töötavad tõlkijad jääma oma töös erapooletuks ning tagama, et esindusest tulnud tagasiside kaudu ei moonutata tõlke tähendust Eestile sobivas suunas, seades ohtu ELi tekstide omavahelise samatähenduslikkuse. Eesti esinduse poolt võib aga välja tuua ametnike suure töökoormuse ja sellest tuleneva raskuse tõlkijatele alati õigeaegset abi pakkuda. Tihedam koostöö ELi institutsioonide tõlkijatega on nõudnud Eesti esinduselt oma tegevuse tõhustamist. Esinduse kodulehel on ühenduse võtmise lihtsustamiseks esitatud töötajad koos valdkondadega ning lisaks võib alati võtta tõlkeküsimustes ühendust Mertensiga,⁸ kes suunab küsimuse edasi õigele ametnikule. Meie omalt poolt oleme koostanud esinduse ametnike ja ekspertide jaoks dokumendi tõlkealase tagasiside andmise kohta, milles on kirjeldatud tõlgete liikumist ning esitatud ühenduse võtmiseks kontaktid.

Esinduse poole on oluline pöörduda eelkõige siis, kui terminiküsimus kerkib üles konkreetses eelnõus või poliitiliselt tähtsas tekstis (nt ülemkogu järeldustes). Töö käigus tekib termini-probleeme aga ka muudes dokumentides või terminiprojektides ning siis on mõnikord parem kasutada muid kanaleid. Näitaks oleme võtnud ühendust otse terminikomisjonidega Eestis või mõnes valdkonnas ka otse ekspertidega. Väga hästi on sujunud koostöö muu hulgas sõjandus-terminite komisjoniga, merekeele nõukojaga ning meditsiini- ja haridusterminite komisjoniga. Samas on ka näiteid koostööst, kus abipalvele vastust ei tulegi. Siinkohal sooviksin rõhutada, et igasugusest tõlke- ja terminitööst jääb meil jälg maha. Tõlkeotsused talletuvad automaatselt tõlkemällu ning terminitöö tulemused salvestatakse tavaliselt terminibaasidesse. Isegi kui täna küsitavat terminit ei ole üheski eelnõus ega õigusaktis, võib see jõuda sinna homme, ning kui meil on korrektne terminivaste olemas juba täna, on kiirem ja kvaliteetsem tõlge tagatud ka edaspidi.

Kuna ühe õigusakti menetlemine ja tõlkimine eri institutsioonides võib kesta aastaid, on tähtis, et selle menetlemise käigus saadud infot saaks järgmiste tõlkimisetappide ja õiguskeele ekspertide jaoks kusagile salvestada. Selleks on institutsioonide tõlkijate kasutada komisjoni hallatav andmebaas ELISE, kuhu info salvestatakse eelnõu institutsioonidevahelise numbri alusel. Terminid lisatakse ka institutsioonidevahelisse terminibaasi IATE,⁹ millel on ka laiemale avalikkusele mõeldud kasutajaliides. Lisaks arutatakse olulisemaid tõlkepoliitilisi ja terminoloogiaküsimusi korrapärastel keeleosakondade juhatajate, kvaliteedikontrollijate ja terminoloogi

⁸ Mertensi rühmas Eestit esindav ametnik. Mertensi rühm on nõukogu töörühm, mis koosneb alaliste esindajate asetäitjate abilistest ja komisjoni esindajatest ning mille ülesandeks on tagada teatavate koosolekute ettevalmistamine.

⁹ IATE: <http://iate.europa.eu/>

gide kohtumistel. Eesti keelekogukonna tasandil on nendel kohtumistel kaasatud sageli peale komisjoni, parlamendi ja nõukogu veel Regioonide Komitee ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Keskpank, Kontrollikoda, Väljaannete Talitus ning Eesti poolt ka Eesti Keele Instituut.

Kui terminiküsimuste puhul on ELi tõlkijate peamiseks ja ametlikuks kontaktiks Eesti esindus, siis eesti keelt puudutavate küsimuste puhul on selleks Eesti Keele Instituut (EKI).¹⁰ Lisaks telefoni teel ja meilitsi antavale tasuta keelenõule töötab EKI juures alates 2007. aastast eurokeelehooldde osakond, mille eesmärk on teha muu hulgas koostööd just ELi institutsioonide tõlkijate ja muude ametnikega, andes keelenõu, osaledes terminiaruteludes ja pakkudes koolitust. Igal aastal on korraldatud Brüsselis ja Luxembourgis tõlkijatele ja õiguskeele ekspertidele eesti keele seminare, kus teadmisi jagavad EKI koolitajad. Eurokeelekorraldajad osalevad eesti keelekogukonna institutsioonidevahelise terminoloogiafoorumi iga-aastasel kohtumisel. Nad on töötanud lähetuse korras komisjonis ning neil on seetõttu selge arusaam meie töö spetsiifikast. Kuigi Eesti Keele Instituudi sarnaseid asutusi on ka teistel liikmesriikidel, on EKI keeleline, terminoloogiline ja eriti keelekoolitustugi ELi tõlkijatele unikaalne ELi keelekogukondade seas.

14. aprillil 2016 toimus nõukogus esimest korda seminar, kus arutati eesti, läti ja leedu keelekogukonna koostööd kodumaaga tõlkimise ja terminoloogia vallas, et üksteiselt õppida ja omavahel kogemusi jagada. Lätist tegi ettekande Läti Riigikeele Keskuse direktor professor Māris Baltiņš, eesti koostöömudelit tutvustasin mina koos komisjoni eesti keele osakonna kvaliteediametniku Mai Lehtpuuga ning leedu keelekogukonna kogemusest kõneles komisjoni leedu keele osakonna juhataja Vitalija Špokiene.

Professor Baltiņš andis ülevaate Läti Riigikeele Keskuse ajaloost ja tegevusest ning tutvustas Lätis tehtavat terminoloogiatööd. Läti koostöömudel sarnaneb suuresti eesti omaga, erinevused on pigem üksikasjades. Terminoloogia koostöö toimub mõlemal juhul eelkõige vastava esinduse kaudu. Mõlemal keelekogukonnal on oma keeleküsimuste lahendamiseks olemas ka kodumaine koostööasutus, Eestil Eesti Keele Instituut ja Lätil Läti Riigikeele Keskus. Kuid kui EKI on eelkõige teadus- ja arendusasutus, mis seisab selle eest, et eesti keel ei kaoks, siis Läti Riigikeele Keskusel on palju ülesandeid, alates järelevalvest keelesaaduse ja muude keelekasutust reguleerivate õigusaktide täitmise üle (sarnaselt meie keeleinspeksiooniga) kuni Läti õigusaktide inglise keelde tõlkimiseni.

Leedu keelekogukond võib aga tunda uhkust selle üle, et neil on terminoloogiatöö riigi tasandil Balti riikidest ilmselt kõige põhjalikumalt reguleeritud. Leedu riiklikus süsteemis mängib kõige tähtsamat roll ühtse kontaktpunktina toimiv leedu keele riiklik komisjon (LKRK), mis teeb muu hulgas otsuseid leedu keelesaaduse rakendamise ja keelehooldde küsimustes ning kiidab heaks kõige olulisemad leedu keelt normeerivad teosed (sõnaraamatud, teatmeteosed, õpikud). 2003. aastal võeti vastu terminipanga seadus, millega loodi terminipank, mis sisaldab nii ametlikke heakskiidetud kui ka ebasobivaid termineid, mida kasutatakse Leedu õigusaktides. Uute õigusaktide väljatöötamisel peavad teksti koostajad esitama LKRK-le nimekirja õigusaktis kasutatavatest terminitest, millele tehakse terminoloogiline ekspertiis, kiidetakse seejärel (loodetavasti) heaks ja kantakse terminipanka. ELi institutsioonide tõlkijatele ulatati keeruliste

¹⁰ EKI: www.eki.ee

terminiprobleemide lahendamiseks abikäsi 2010. aastal, kui Leedus võeti vastu käskkiri, millega anti institutsioonide tõlkijatele võimalus esitada LKRR-le oma terminiküsimused, millele ei ole suudetud institutsioonides omavahel lahendust leida. Siinkohal tuleks aga rõhutada, et tegemist on nn viimase õlekõrrega ning LKRR poole pöördumine eeldab, et kogu eelnev terminitöö pole kandnud vilja ja institutsioonid ei ole suutnud omavahel terminit kokku leppida. Kui nii peaks juhtuma, siis on leedu keeleosakondade kolleegidel võimalus esitada päring, milles peavad olema täidetud kõik nõutud väljad (termin, valdkond, definitsioon, kontekst, selgitus, kõikide institutsioonide nõusolek, võimalik(ud) terminivaste(d) ning seejärel peab LKRR esitama teatud tähtaja jooksul institutsioonidele korrektse terminivaste, mida aktsepteeritakse nii ELi institutsioonides kui ka Leedu ametiasutustes ja mis lisatakse terminipanka. On selge, et see ei asenda kuidagi tavapärast terminitööd, mida näitab ka tehtud päringute arv aastas, mis on jäänud stabiilselt 30 ringi,¹¹ kuid tõlkijatele annab see siiski suurepärase võimaluse jõuda eriti keeruliste terminite puhul kõiki rahuldava lahenduseni. See hoiab ära olukorra, kus poliitiliselt tundlik termin on tekitanud pika-aegse segaduse ja lõplik terminivaste on vaja kiirkorras kokku leppida viimasel minutil institutsioonide, Eesti esinduse ja ministeeriumi esindajate vahelisel kaugkoosolekul, nagu juhtus kurikuulsa *solveerimise*¹² näite puhul.

Kui tulla korraks tagasi eesti koostöömudeli juurde, siis võib välja tuua veel järgmised tegevused. Komisjoni tõlkijad külastavad Eestis ministeeriume ning viibivad terminoloogiaalastel lähetustel eri riigiasutuses. Samuti on komisjoni eesti keele osakond võtnud vastu Eestist lähetatud eksperte. Igal aastal tellitakse kaks-kolm terminiprojekti ülikoolide või riigiasutuste ekspertidelt. Kord aastas, jõulude paiku, korraldab komisjoni Eesti esindus Tallinnas konverentsi, kus saavad kokku institutsioonide tõlkijad, ministeeriumide ametnikud ja Eesti eksperdid ning kus arutatakse koostööküsimusi ning luuakse ja hoitakse suhteid. Eesti mudeli tugevus on hea koostöö Eesti esinduse ja Eesti Keele Instituudiga ning teadlik ja süstemaatiline eurokeelehoole, mis on Balti riikides ainulaadne. Ka institutsioonide omavaheline koostöö ja infovahetus on tõhus. Meil on toimiv terminoloogiavõrgustik ja kvaliteedikontrollijate võrgustik, ühiseid andmete jagamise platvorme (ELISE, terminiviki, IATE) kasutatakse aktiivselt ning koostöö õiguskeele ekspertidega on tihe.

Mida saaksime oma naabritelt õppida ja kuidas oleks võimalik koostööd paremaks muuta? On selge, et eesti, läti ja leedu koostöömudelid toimivad ning üksikute elementide ülevõtmisel oleks vaja neid põhjalikult kohandada, enne kui need uude keskkonda sobituksid. Meie koostöömudeli nõrkuseks on see, et Eesti terminoloogiakomisjonide süsteem on suuresti vabatahtlik ning puudub üks ja kindel kontaktpunkt, millega ühendust võtta või kust saaks vähemalt kogu terminoloogiakomisjone puudutava info kätte. Eestikeelse terminoloogia programmi kodulehel¹³ on küll terminikomisjonid loetletud, kuid nendega ühenduse võtmiseks või nende tegevusega tutvumiseks on vaja kasutada otsingumootoreid. Väljastpoolt vaadates jääb segaseks, kellelega võiks võtta ühendust, kui on mitu osaliselt kattuvate valdkondadega terminikomisjoni ja kuidas

¹¹ Vitalija Špokiene ettekande kohaselt tehti ELi institutsioonidest nii 2011. aastal kui ka 2012. aastal 30 päringut, 2013. aastal 26 päringut, 2014. aastal 34 päringut ning 2015. aastal 36 päringut.

¹² Vaidlus termini *resolution* eestikeelse vaste üle. Lühidalt kokku võttes loodi direktiiviga 2014/59/EL uus menetlus, mis sai algselt komisjoni ettepanekus (2012. aastal) tõlgitud *kriisilahenduseks*. Seejärel leiti, et see ei sobi, lepiti uue mõiste jaoks institutsioonide tõlkijate, õiguskeele ekspertide ja ministeeriumi vahel kokku uus sõna *solveerimine* (2014. aasta alguses). Mõne kuu pärast ilmnes, et see siiski ei sobi ning kompromissi leidmiseks kutsuti erakorraliselt kokku telesild Tallinna ja Brüsseli vahel. Lõplikuks vasteks jäi esialgne *kriisilahendus*.

¹³ <https://www.hm.ee/et/tegevused/eesti-keel-ja-voorkeeled/programmid>

on tagatud, et nad oma tööd ei dubleeri. Samuti ei ole Eesti terminivajadused sageli sünkroonis ELi tõlkijate terminivajadustega ning meie jaoks olulistes valdkondades ei pruugi terminikomisjon (veel) olla. Seetõttu oleks ELi tõlkijate seisukohast ühtne terminoloogia kontaktpunkt Eestis kindlasti hea mõte. See hõlbustaks ühendusepidamist ning aitaks paremini edastada kodumaale ka terminialaseid vajadusi.

Selleks, et tagada kvaliteetsed eurotõlked, on samuti oluline, et Eesti ametnikud ja eksperdid tutvuksid õigusakti eelnõu versioonide eestikeelsete tõlgetega aegsasti juba eelnõu menetlemise ajal ning annaksid meile julgesti tagasisidet avastatud sisuliste vigade ja terminiprobleemide kohta. Mida varem saab ebasobiv termin eelnõus parandatud, seda väiksem on tõenäosus, et see hakkab tõlgetes paljunema ning levib tõlkemälu kaudu ka muudesse tekstidesse, eksitades tõlkijaid arvama, et tegu on korrektse vastega. Siin on aga paslik meelde tuletada, et alati ei saa ELi õigusaktides kasutada Eesti õigusaktides kasutatavaid termineid, kuna ELi õigus on oma olemuselt üldisem ning kirjeldab sageli ka laiemat reaalsust. ELi õigusakti eri keeleversioonid peavad olema kõik samatähenduslikud ning eestikeelne tõlge peab võimaldama lugejal õigusakti kohaldamist ette kujutada mitte ainult Eestis, vaid ka Lätis, Soomes, Saksamaal ja kas või Maltal.

Kokku võttes sooviksin veel kord rõhutada, et nii ELi tõlkijate, Eesti ametnike kui ka laiema üldsuse huvides on see, et eestikeelsed eurotõlked oleksid võimalikult kvaliteetsed. Üheks oluliseks kvaliteedi tagamise viisiks on koostöö institutsioonide vahel ja kodumaaga, uute koostöövõimaluste otsimine ja olemasoleva koostöösüsteemi tõhustamine. Tehkem seda!